

bärkraft.ax

December 2018

Lotsfunktion/Ledande hållbarhetslots

Mellanrapport:

verksamhet uppstartsperioden 16.5–31.12.2018

Huvuduppdrag:

Agera som rådgivande, stöttande och utbildande kraft till nätverkets medaktörer och andra organisationer (t ex alla kommuner, myndigheter, företag och föreningar).

Syfte:

Att bidra till att organisationerna nedan gör "utvecklings- och hållbarhetsagendan till sin".

Period:

Uppstartsperioden pågår 16.5.2018-31.3.2019. Efter uppstartsperiodens slut sammanställs en slutrapport. Avsikten är att lotsfunktionens nästa fas pågår 1.4.2019-31.12.2021.

Avgränsning:

Under uppstartsperioden (maj 2018-mars 2019) ingår inte rådgivning till allmänheten i lotsfunktionens uppdrag. Avsikten är att allmänheten inkluderas i uppdraget från och med april 2019 och framåt.

Storföretag

Det åländska näringslivet spelar en viktig roll i förverkligandet av utvecklings- och hållbarhetsagendan. För att Åland ska vara ett hållbart samhälle år 2051 och för att agendans strategiska utvecklingsmål är förverkligade år 2030 behövs näringslivets engagemang och insatser. Nätverksgruppen arbetar tillsammans med att utveckla *hållbara organisationer bestående av hållbara individer som bidrar till ett hållbart samhälle*.

Handlingar, hållbarhetslots

- Hållbarhetslotsen har under perioden träffat alla företag som deltar i storföretagsgruppen individuellt, inklusive ÅlandHotels som anslöt sig till gruppen under perioden. Genom mötena har både storföretagsgruppens behov inom nätverket och i samhället mer tydligt utkristalliserats. Gruppens medlemmar ser ett behov en plats för att dela exempel – goda och dåliga, en grupp där man öppet kan fråga och få svar och en plattform för samverkan och samhandling.

Hållbarhetslotsen är ett stöd i kontakt och dialog aktörer emellan och mellan mötena och en möjliggörare för konkreta åtgärder som påverkar till samhället i stort.

- Arbetet har resulterat i en företagsutmaning. Från och med den 1.12.18 och 3 månader framåt kommer företagen i gruppen att arbeta tillsammans kring en utmaning på temat Hållbara mötesplatser, resande och värdskap. Huvudpunkterna för utmaningen är att:
 1. Sträva efter att minimera CO2-utsläpp under och i samband med alla resor som bokas av företaget (eller parter som företaget anlitar), på annan ort för personal eller lokalt för gäster.
 2. Sträva efter att alla representationsmåltider som äger rum på Åland förläggs till restauranger som serverar rätter där huvudråvarorna är ekologiska och/eller lokalproducerade, alternativt att restaurangen är hållbarhetscertifierad.
 3. Servera ekologiskt kaffe och te på arbetsplatsen. Mjölk, frukt och eventuell övrig fika är ekologisk och/eller lokalproducerad.

Därtill har företagen skickat ut en förfrågan till restauranger om att kommunicera hållbarhetsaspekter gällande val huvudråvaror till lunchguiden, på menyn eller övriga kommunikationskanaler. Förfrågan kommer att förverkligas av lunchguiden i januari 2019, då restauranger får möjligheter att kommunicera kring råvarornas ursprung på samma sätt som de redan kommunicerar kring allergier. Som ett led i arbetet kommer gruppen även att uppmuntra medarbetarna att välja hållbara take away-förpackningar.

- Företagen har delvis även använt lotsfunktionen till att få svar på specifika frågor som rör deras förutsättningar för att stegvis förverkliga målen i utvecklings- och hållbarhetsagendan. Alla företag har fått återkoppling på alla frågor, antingen genom direkta svar eller hänvisningar till personer med speciell spetskompetens inom nätverket.

Små- och medelstora företag

- Hållbarhetslotsen har besökt verksamheter utanför ovan nämnda storföretag för att stötta och informera med speciellt fokus på att företagen eller organisationerna tar fram konkreta åtgärder för att bidra till agendans förverkligande. Exempel: Saxofönen, Allwinds, Hushållningssällskapet, Ålands Utvecklings Ab och Åland Event. Avsikten är att det uppsökande verksamheten till små- och medelstora företag utökas gradvis under 2019.
- Mallen för mätning av CO2-utsläpp har även resulterat i modellen Energianvändning inom privat sektor (se nedan *Kommuner – Handlingar, hållbarhetslots* för att läsa mer om modellen). Modellen görs offentlig för företag under de sista veckorna av 2018.
- Medverkan i styrgrupp för Hållbar Destination.

Kommuner

Alla kommuner, myndigheter och andra offentliga verksamheter förväntas att aktivt delta i förverkligandet av agendan och att agera förebild genom ett gediget hållbarhetsarbete i den egna verksamheten (se sid 20 i Agendan).

Handlingar, hållbarhetslots

- Har haft kontakt med alla kommundirektörer under perioden och träffat 13 av dem i separata, kommunvisa sittningar (i vissa fall med resten av kommunens ledningsgrupp, andra i personalen eller förtroendevalda). Det som speciellt har uppkommit i dialogen är vikten av att ge kommunerna möjlighet att i ett tidigt skede öppna för kommunernas engagemang i frågor som direkt rör deras verksamhet samt nätverkets potential för att samla goda exempel som kommuner har möjligheten att dra lärdomar av.
- Lärdomarna från dialogen med kommunerna har framhållits till andra nätverksgrupper, som utvecklings- och hållbarhetsrådet, arbetsgruppen för koordinering och rapportering och nätverkets medaktörer, för att skapa ändamålsenliga arbetsmetoder som skapar utrymme för maximalt engagemang grupperna och organisationerna emellan.
- Ett kommuninitiativ kring enhetlig mätning av CO₂-utsläpp har resulterat i modellen *Energianvändning inom offentlig sektor*. I samverkan mellan hållbarhetslots och landskapets bygg- och energiteam har en mall för uppföljning av koldioxidutsläpp genom värme, el och transport tagits fram och administrerats till kommunerna. Syftet med initiativet är att underlätta för uppföljning av koldioxidutsläpp och att på ett tydligt sätt ha möjlighet att följa effekten av insatser och initiativ inom den egna organisationen. Mallen möjliggör även att kommuner tillsammans med övrig offentlig och privat sektor på Åland enhetligt kommunicerar utsläppen av CO₂.
- Gällande spridande av goda exempel har kommunerna bland annat fått information om fortbildnings- och utbildningsinsatser för 2019, som kurs i hållbarhetsredovisning och högskolekursen Introduktion till hållbar utveckling. Kommuner har även önskat presentationer av goda exempel från nätverket under kommunbesök, vilket har gjorts möjligt genom lotsfunktionen. Därtill har kommunala exempel spridits mellan kommuner av lotsen, som Brändös färdplan för hållbar utveckling 2018–2040.
- Kommunerna har delvis även använt lotsfunktionen till att få svar på specifika frågor som rör deras förutsättningar för att stegvis förverkliga målen i utvecklings- och hållbarhetsagendan. Majoriteten av kommunerna har hållit kontakten efter de inledande diskussionerna, just i detta ändamål. Alla kommuner har fått återkoppling på alla frågor, antagligen genom direkta svar eller hänvisningar till personer med speciell spetskompetens inom nätverket.

Utbildning och involvering av unga

Alla aktörer inom utbildningssektorn förväntas att aktivt delta i förverkligandet av agendan (se sid 20).

Inom nätverket finns en plan för involvering av unga, framtagen för och av aktörer som kommer i kontakt med unga tack vare arbete eller ideellt engagemang. Syftet är att samhällsaktörerna som kommer i kontakt med unga tar ägarskap över deras viktiga roll i förverkligandet av utvecklings- och hållbarhetsagendan i ordinarie verksamhet.

Handlingar, hållbarhetslots

- Haft fördjupad dialog med Högskolan på Åland som har önskat bollplank för deras fortsatta verksamhet, önskat workshops
- Skapat en presentation om nätverket och utvecklings- och hållbarhetsagendan tillsammans med övningar för SFI-kurserna på Medis. Detta har skett genom initiativ av projektet En säker hamn.
- Spridning av planen för involvering av unga till aktörer som berörs.
- Kontakt med aktörer som har varit delaktiga i skapandet och inlett arbetet med planen för involvering av unga, exempelvis lyceet och GHS.
- Spridning av goda exempel mellan aktörer som är delaktiga i planens förverkligande, speciellt utbildningsaktörer.
- Framtagande av *Materialsamling för hållbar utveckling*
En länksamling som finns till för att underlätta för pedagoger och ungdomsarbetare som vill arbeta med olika typer av hållbarhetsfrågor för att ta vara på ungas engagemang. Länktipsen innehåller övningar, klipp, quiz och aktiviteter med direkt koppling till olika typer av hållbarhetsfrågor.
- Stöttat aktörerna som tar initiativ för att förverkliga planen, som spridning av skapat material på bärkraft.ax och sociala medier samt spridning av förfrågningar (till exempel förfrågan från lyceet inför temadag i samhället om hållbarhet ur flera olika perspektiv, där hållbarhetslotsen har stöttat med att sammanföra skolan med aktörer som vill ta emot besök av de studerande).

Föreningar

Alla föreningar förväntas att aktivt delta i förverkligandet av agendan. Föreningslivet kan bidra med lösningar till många av de utmaningar som uppstår i den gradvisa omställningen till en hållbar och bärkraftig samhällsutveckling. Samtidigt har föreningslivet förutsättningar att samla många medborgare till gemensamma ansträngningar för agendans förverkligande (se sid 20 i Agendan).

Handlingar, hållbarhetslots

- Varit sekreterare i gruppen av medaktörer som har tagit fram tips för föreningar och hållbar verksamhet.
- Haft fördjupad dialog med föreningar och organisationer som exempelvis har önskat bollplank för deras fortsatta verksamhet, önskat workshops eller som har önskat informera om agendan och nätverket för gäster, Ålands Idrott, Visit Åland, Emmaus, Ålands Natur & Miljö, Ålands fredsinstitut, Företagsam skärgård (Ö till Ö) och En säker hamn.

Medaktörerna

Medaktörerna utgör på många sätt navet i bärkraft.ax. Medaktörerna samordnar löpande planering av och åtgärder för agendans förverkligande.

Handlingar, hållbarhetslots

- Har haft kontakt med alla medaktörsorganisationer under perioden.
- Uppdatering av medaktörsnätverkets kontaktpersoner för att agera i enlighet med GDPR.
- Samordnat två möten för medaktörerna, 13 september med fokus på hållbarhet i nya läroplanen och 12 december med fokus på medaktörernas verksamhet kopplat till utvecklings- och hållbarhetsagendan under 2019.
- Hållit medaktörerna informerade om aktualiteter.
- Informerat om nätverket och agendan för andra organisationer med syftet att de vill ansluta sig som medaktörer. Nya medaktörer under perioden är Ålands feministparaply, Ålands naturskola, Sveriges generalkonsulat i Mariehamn och ABF Åland.
- Projektledning av medaktörernas evenemang Forum för samhällsutveckling IV och Schnippel Disco i samband med Åland Grönskar, inklusive bärkraft-priset.
- Arrangerat verkstad för medlemmar i medaktörsorganisationerna för att öppna upp för möjligheten att vara med och skapa grunden för Forum för samhällsutveckling V.

Kommunikation

Löpande uppdaterat webbplatsen bärkraft.ax och sociala medier, för att hålla innehållet uppdaterat och för att kommunicera om olika händelser inom nätverket. Vid behov har hållbarhetslotsen medverkat i lokal media, till exempel i samband med tillträde, Schnippel Disco, Forum för samhällsutveckling IV och i samband med företagsutmaningen.

All kommunikation på alla kanaler sker i enlighet med nätverkets kommunikationsstrategi och däri uppsatta mål.

Kanaler för kommunikation i dagsläget är webbplatsen bärkraft.ax, Facebook (öppen sida, Nätverket bärkraft.ax och grupperna Medaktörer i nätverket bärkraft.ax och Hållbart åländskt näringsliv) och Instagram (Nätverket bärkraft.ax).

Kompetensutveckling

Hållbarhetslotsen har under perioden gått kurs i strategisk hållbar utveckling inom näringsliv.

Övrigt

- Medlem i arbetsgrupp för koordinering och rapportering: Bollplank för mål 7, hållbara och medvetna produktions- och konsumtionsmönster. Inkluderar samarbetsmöten med organisationer och företag speciellt med fokus på mål 7.
- Extern kommunikation, presentationer av det lokala arbetet för organisationer utanför Åland: Hållbarhetsnätverket i Finspång kommun och Åbo Akademi.
- Medverkan i utvecklings- och hållbarhetsrådets möten.

Redan på gång 2019...

där hållbarhetslotsen har bidragit till förverkligandet eller där 2018 års arbete ligger till grund

- Temaluncher inom hållbarhet arrangerade av aktörer i storföretagsgruppen.
- Språkcafé för integration i samarbete med aktörer i storföretagsgruppen och på temat Forum för samhällsutveckling V.
- Nya företagsutmaningar.
- Besök till Kökar och Föglö för medborgardialog på temat hållbarhet.
- Presentation om utvecklings- och hållbarhetsagendan för turismsektorn.
- Kursen Introduktion till hållbar utveckling på Öppna Högskolan.
- Kurs i hållbarhetsredovisning av Ålands Näringsliv (intresseanmälan öppen).
- Fortsättning på workshops för att konkret integrera agendan i den egna verksamheten för bland annat medaktörer.